

บทบาทของสตรีในทางการเมืองการปกครอง*

THE ROLE OF WOMEN IN POLITICS AND GOVERNMENT

พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า¹

Pornpimol Phochailar¹

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด¹

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus¹

Email : Phochailar11@gmail.com

บทคัดย่อ

บทบาทของสตรีในทางการเมืองการปกครอง เป็นการให้คำปรึกษา ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเลือกตั้งแก่บุคคลอื่นในชุมชน การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่นๆ ในการออกเสียงเลือกตั้งและออกไปเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ และร่วมกับประชาชนในพื้นที่ในการร่วมกันรณรงค์การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ ประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในระดับต่างๆ เพื่อที่จะได้ติดตามการบริหารงานของนักรการเมืองท้องถิ่นร่วมกัน สตรีรวมกลุ่มในชุมชนและมีส่วนแนะนำผู้สมัครที่เป็นสตรีเพื่อจะได้มีผู้สมัครเลือกตั้งที่เป็นสตรีได้มีบทบาททางการเมืองท้องถิ่น สตรีมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นประชาสัมพันธ์นโยบายพรรค แนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง แสดงความคิดเห็นเสนอนโยบายที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม ต่อนักการเมืองและผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงการลงรับสมัครเป็นนักรการเมืองท้องถิ่น

คำสำคัญ : บทบาทของสตรี; การเมือง; การปกครอง

---

* Received: July 6, 2022; Revised: August 22, 2022; Accepted: August 23, 2022

ABSTRACT

The role of women in politics and government as a consultation Publicize election information to others in the community. Being a good role model for others to vote and vote regularly and with people in the area to jointly campaign for the exercise of voting rights regularly, Promote local political participation at different levels in order to monitor the administration of local politicians together. Women gather in the community and guide women candidates in order to secure women candidates for local political roles. Women are ready to participate in local political activities. public relations party policy Introduce the candidates Comment and propose policies that are beneficial to the public, to politicians and local administrators including applying to be a local politician.

Keywords : Role of Women; Politics; Government

1. บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยในยุคสมัยใหม่ คือ การเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่บริหารกิจการบ้านเมืองแทนประชาชน ในอดีตจนถึงปัจจุบันผู้แทนส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นเพศชาย อาจเพราะเหตุว่าผู้หญิงถูกอบรมสั่งสอนให้เป็นกุลสตรี มีหน้าที่ดูแลบ้านเรือนและครอบครัวเป็นหลัก ส่วนผู้ชายเป็นผู้มีหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัวและทำงานนอกบ้าน รวมถึงมีหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองด้วย ซึ่งกิจเช่นนี้มีใช้หน้าที่ของผู้หญิง แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปการทำงานนอกบ้านนั้นมิได้จำกัดแต่เพียงเฉพาะเพศชายผู้หญิงก็มีความจำเป็นเช่นเดียวกันจึงทำให้บทบาทของผู้หญิงในยุคสมัยใหม่จึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และนอกจากการทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวแล้ว ผู้หญิงยังเข้ามามีบทบาทในการบริหารกิจการของบ้านเมืองรวมถึงการบริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผ่านการเป็นตัวแทนทางการเมือง เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งยังได้รับการยอมรับว่านักการเมืองหญิงมีความละเอียดอ่อนรอบคอบกว่าผู้ชาย รวมถึงนักการเมืองหญิงมีแนวคิดในการพัฒนาที่เน้นไปทางด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตได้ดีกว่าเพศชายที่เน้นไปทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการแต่กระนั้นหากเราพิจารณาทางสถิติจะพบว่าจำนวนส่วนของเพศหญิงต่อเพศชายในการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองของประเทศไทยยังอยู่ในสัดส่วนที่น้อยกว่านานาประเทศอาจเนื่องจากติดที่กรอบและวิธีคิดในแบบเดิม (วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า, 2551)

การพัฒนาสตรีของไทยมีการพัฒนาก้าวหน้าไปได้ระดับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมการพัฒนาสตรีตามแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ผลที่เห็นเด่นชัดจากการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาสตรีในภาครัฐ และการตื่นตัวขององค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งชุมชนระดับต่างๆ ในปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรที่เป็นสตรีมากกว่าบุรุษเล็กน้อยและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น

2. ความหมายเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในทางการเมืองการปกครอง

บทบาทของสตรีในประเทศไทยนั้นได้เพิ่มขึ้นกว่าในอดีตอย่างมากและพบว่า ผู้หญิงได้รับการยอมรับในสังคมมากขึ้นโดยประเทศไทยเป็นประเทศแรกๆ ในทวีปเอเชียที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีสิทธิเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2475 อย่างไรก็ดี บทบาทด้านการพัฒนาชาติยังไม่เป็นที่ยอมรับมากนักผู้หญิงยังคงมีบทบาทน้อยในการเมืองไทย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมาจากความตระหนักเรื่องความเท่าเทียมทางเพศที่ไม่เพียงพอและจากทัศนคติของสังคมได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในมุมมองต่างๆ ดังนี้

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในทางการเมืองการปกครอง การพัฒนาสตรี หมายถึง ความพยายามที่จะกำหนดทิศทางการคลี่คลายของสังคม จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในโครงสร้างเศรษฐกิจ การเมือง และการแบ่งงานระหว่างเพศที่จะเอื้ออำนวยให้กับสมาชิกในสังคม ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายได้รับผลประโยชน์จากการอยู่ร่วมกันในสังคมกันอย่างเท่าเทียมกันถ้วนหน้า ถ้าหากจุดมุ่งหมายในท้ายที่สุดของการพัฒนาสตรีคือ ความเป็นอิสระของสตรีจากความสัมพันธ์ทางอำนาจที่มีแนวโน้มเป็นฝ่ายเสียเปรียบ การพัฒนาสตรีน่าจะเป็นกระบวนการที่ไม่เพียงแต่สร้างความเสมอภาคในโอกาสเท่านั้น แต่สร้างเงื่อนไขที่จะทำให้สตรีมีสิทธิ์ที่จะเลือกทางการเมืองดำเนินชีวิต และมีอำนาจที่จะกำหนดและควบคุมชีวิตทั้งภายในและภายนอกบ้าน ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ขาดเสียมิได้ สำหรับศักดิ์ศรีและความเป็นตัวเองในฐานะมนุษย์ในขณะเดียวกันในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมการพัฒนาสตรีย่อมจะรวมถึงการสร้างเงื่อนไขที่จะเอื้ออำนวยให้สตรีมีอำนาจหน้าที่ที่จะกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เสมอภาคของสมาชิกทุกคนด้วย (จิรติ ดิงค์ภักดิ์, 2530) สอดคล้องกับการพัฒนาสตรี หมายถึง การทำให้สถานะภาพและบทบาทของสตรีเท่าเทียมกับบุรุษ ถ้าหากสตรีสามารถตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ เกี่ยวกับชีวิตของตนโดยอิสระ ไม่ต้องอยู่ภายใต้อาณัติของผู้อื่นและมีสิทธิหน้าที่ที่ตลอดจนโอกาสในการประกอบกิจการต่างๆ ภายในครอบครัวและสังคมเท่าเทียมกับบุรุษก็อาจจะกล่าวได้ว่าสตรีมีสถานะสูง (จุไรรัตน์ จันทรธำรง, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับสตรีนิยม มีความหมายทั้งในส่วนที่เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม และเป็นองค์กรที่เกี่ยวกับสถานะที่ด้อยกว่าของผู้หญิงในสังคมรวมทั้งคำอธิบายต่อความเป็นรองของผู้หญิงที่ดำรงอยู่ สตรีนิยมแม้ว่าจะเป็นคำที่ถูกสร้างขึ้นมาจากสังคมตะวันตกตามความหมายของ

มันไม่ได้จำกัดอยู่เพียงขอบเขตของประเทศทางภูมิศาสตร์เท่านั้น สังคมไทยก็มีประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อสถานะที่ดีขึ้นของสังคมผู้หญิงของตัวเองอยู่ไม่น้อย อีกทั้งมีความพยายามที่จะหาองค์ความรู้เกี่ยวกับผู้หญิงที่เป็นของตนเองอยู่ ดังนั้นสตรีนิยมจึงไม่ใช่ของแปลกปลอมหรือของสิ่งเข้าจากตะวันตกเสียทั้งหมดสำหรับสังคมไทย (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545)

การมีส่วนทางการเมืองของสตรีว่าสตรีไทยมีการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องสิทธิทางการเมืองมาเรื่อยมาตั้งแต่ก่อน ปี พ.ศ. 2475 โดยเน้นว่าการเรียกร้องสิทธิในทางการเมืองที่เท่าเทียมกันของหญิงชาย แม้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวแนวคิดเรื่องนี่ยังคงเป็นเรื่องแนวคิดใหม่ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย รูปธรรมประการหนึ่งคือการที่บทบาทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2517 ที่ระบุให้แก้ไขกฎหมายอื่นๆ ที่ขัดต่อความเท่าเทียมกันของชายและหญิงในทางการเมืองและการบริหารราชการนอกจากนี้ การเรียกร้องสิทธิทางการเมืองโดยให้สตรีมีโอกาสเลือกเรียนวิชาสามัญเช่นเดียวกับชายผลที่ตามมาคือการศึกษาที่สตรีมีความรู้ด้านวิชาชีพ สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อทำงานได้เท่าเทียมกับบุรุษ (โคทม อาริยา และคณะ, 2519) สาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความก้าวหน้าของผู้หญิงในทางการเมือง อาจสรุปได้ 2 ปัจจัยคือ (เมทินี พงษ์เวช, 2541) ปัจจัยภายนอกซึ่งรวมถึงวัฒนธรรมทางการเมืองที่พรรคการเมืองปิดกั้นโอกาสให้ผู้หญิงจึงทำให้ผู้หญิงไม่ยอมเข้าร่วมพรรคการเมือง นอกจากนี้ส่วนต่างๆ ของสังคมไม่ให้โอกาสผู้หญิงและไม่ได้ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร รวมทั้งทัศนคติและพันธนาการทางความคิดที่กีดกันผู้หญิงหรือไม่มั่นใจในผู้หญิง ปัจจัยภายในซึ่งเชื่อมโยงกับตัวผู้หญิงเองคือ ผู้หญิงขาดความมั่นใจ ขาดความรู้ทางการเมืองขาดเป้าหมาย ขาดข่าวสารรวมทั้งการยอมรับสภาพ ไม่เห็นคุณค่าของตัวเอง ซึ่งหลายๆ ส่วนเหล่านี้เนื่องจากประเพณีวัฒนธรรมที่หลอมหล่อมมาให้ผู้หญิงเป็นผู้ตาม และมีบทบาทหลักในฐานะมารดาและภรรยา

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้ (กมลลา ชันทปราบ, 2535)

1. ปัจจัยทางด้านกรกล่อมเกลากทางการเมือง
2. ปัจจัยด้านกายภาพ
3. ปัจจัยด้านโครงสร้างสังคม
4. ปัจจัยด้านการจัดลำดับชนชั้นทางสังคม
5. ปัจจัยด้านครอบครัวและความรับผิดชอบในฐานะแม่บ้านและมารดา
6. ปัจจัยด้านกฎหมายและข้อบังคับทางสังคม
7. ปัจจัยทางด้านความเชื่อทางศาสนาและแง่คิดทางมานุษยวิทยา
8. ปัจจัยด้านค่านิยมและความเชื่อด้านจิตวิทยา

ดังนั้น สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้หญิงทางการเมือง เวทีสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญในการประกันว่าจะมีการวางนโยบาย บัญญัติ และบังคับใช้กฎหมายซึ่งคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนสตรี ในศตวรรษนี้ผู้หญิงได้รับสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและลงสมัครรับเลือกตั้งในองค์กรทางการเมืองของเกือบทุกประเทศ

3. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในทางการเมืองการปกครอง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการในทางการเมืองมากขึ้นผู้หญิงควรจะใช้โอกาสนี้ได้พัฒนาตนเองพัฒนาศักยภาพบทบาทของผู้หญิงให้เทียบเท่ากับผู้ชาย และควรพัฒนาทางด้านการศึกษา วิชาชีพประสบการณ์ การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางสังคมให้มากขึ้นและสร้างองค์กรเครือข่ายของผู้หญิงให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีนั้นมีความสำคัญมากในปัจจุบัน และเหตุที่จำเป็นจะต้องผลักดันให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะการที่จะดำเนินการผลักดันนโยบายทางสังคมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม และโดยเฉพาะในการพัฒนาเด็กและสตรีในระดับพื้นฐานทางสังคมที่ใกล้ชิดกลุ่มที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาสังคมมากขึ้น เพราะสตรีมีลักษณะที่ละเอียดอ่อนที่จะสามารถสังเกต และเข้าใจในปัญหา ความต้องการ และการนำไปกำหนดนโยบายที่เหมาะสมต่อเด็กและสตรีต่อไป และสังคมต้องตระหนักว่าการพัฒนาเด็กและสตรีเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมและชาติต่อไปในอนาคต

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีเป็นองค์ประกอบเฉพาะของสตรีเองที่น่าจะช่วยเหลือให้ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีเพิ่มขึ้น ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยเชิงสมมติสามารถจำแนกได้ เป็น 3 กลุ่ม ใหญ่ๆ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ปัจจัยที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวของสตรี ได้แก่ อายุ การศึกษารายได้ อาชีพ
2. ปัจจัยทางการเมือง ได้แก่
  - 2.1 ความรู้ทางการเมืองของสตรี หมายถึง ความสามารถของสตรีในการทำความเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น
  - 2.2 ความสำนึกในหน้าที่ทางการเมืองของสตรีหมายถึง การตระหนักและแสดงออกด้านการเมืองตามสิทธิที่ตนมีอยู่
  - 2.3 การรับข่าวสารทางการเมืองของสตรี หมายถึง ระดับการติดตามข่าวสารทางการเมืองของสตรี

3. ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่

3.1 การที่สตรีเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ได้แก่ การที่สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผลิตสินค้าชุมชนต่าง

3.2 การรับรู้บทบาททางสังคมคาดหวังของสตรี หมายถึง การตระหนักถึงสิ่งที่สตรีควรแสดงออกภายใต้บรรทัดฐานของสังคม

3.3 ความรู้สึกเป็นชุมชนของสตรี คือ การที่สตรีมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีความต้องการที่จะทำในสิ่งที่มีประโยชน์ต่อชุมชนของตนเอง

3.4 การสนับสนุนครอบครัวได้แก่ การที่ครอบครัวของสตรีให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือทั้งทางกายภาพและทางจิตใจแก่สตรีในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัญหาระดับปัจเจกที่กระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางการเมืองของสตรีซึ่งตรงกันข้ามกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีปัญหาเฉพาะที่กระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีเป็นองค์ประกอบที่ขัดขวางเบียดบัง ลดทอนการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีทำให้ระดับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีลดลง ส่งผลทางลบต่อการมีส่วนร่วมของสตรีปัญหาเหล่านี้สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. ปัญหาส่วนบุคคล
2. ปัญหาด้านการเมือง
3. ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม

สภาพแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีว่า หมายถึงปัจจัยภายนอกที่อยู่ล้อมรอบตัวสตรีโดยอยู่นอกเหนือจากการควบคุมของสตรี ปัจจัยเหล่านี้นอกจากจะส่งผลกระทบต่อการใช้ส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีแล้วยังได้รับผลกระทบจากการมีส่วนร่วมของสตรีด้วยเช่นกัน ซึ่งมีหลายปัจจัยเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. บรรยากาศทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกและการแสดงออกทั่วไปของตัวแสดงทางการเมือง เช่น นักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และประชาชน

2. โครงสร้างทางสถาบันขององค์การทางการเมือง หมายถึง โครงสร้างของกฎระเบียบต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่สร้างขึ้นโดยองค์การทางการเมือง

3. เสถียรภาพทางการเมือง ได้แก่ แนวโน้มที่ฝ่ายบริหารจะสามารถทำงานได้ตลอดวาระการทำงานและความถี่ของการเปลี่ยนแปลงของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในฝ่ายบริหาร

4. วัฒนธรรมทางการเมือง ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ทศนคติค่านิยม ความเชื่อทางการเมืองของบุคคลที่มีต่อการเมืองที่ได้รับการปลูกฝัง อบรม และถ่ายทอดสืบต่อกันมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งมีผลสะท้อนต่อแบบแผนพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและองค์ประกอบทางการเมือง

5. สภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพโดยทั่วไปของการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการของประเทศ

6. ลักษณะของสังคม หมายถึง สภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปของคนในชุมชน

7. วัฒนธรรมของสังคม หมายถึง แบบแผนของการกระทำหรือแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่กลุ่มสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างผสมผสานและถาวร โดยมีการถ่ายทอดไปอีกกลุ่มหนึ่งได้

ดังนั้น จากการศึกษาที่อธิบายมาทั้งหมดจึงสรุปแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ซึ่งเน้นที่การส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของสตรีให้พร้อมที่จะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นได้ในระดับสูงได้ต่อไป

1. ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเมือง เมื่อสังคมใดมีกลุ่มทางการเมืองที่เป็นทางการและกลุ่มนั้นได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอยู่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสมาชิกกลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งแล้วจำนวนมาก กลุ่มทางการเมืองกลุ่มนั้นจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการได้หรือไม่ได้รับการเลือกตั้งของสตรี

2. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางสังคม หากสตรีได้รับการส่งเสริมให้มีเครือข่ายสตรีก็จะมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและข้อมูลที่สำคัญต่อการได้รับเลือกเข้าไปบริหารจัดการระดับท้องถิ่นได้

3. ส่งเสริมการเข้ากลุ่มทางสังคม การส่งเสริมการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมนั้น นับได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมที่มีการกีดกันหรือไม่เปิดโอกาสให้สตรี กลุ่มทางสังคมจะเป็นที่ซึ่งสตรีสามารถแสดงออกได้ซึ่งความสามารถในด้านต่างๆและภาวะผู้นำ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการยอมรับจากสมาชิกกลุ่มทางสังคมนั้นๆ ซึ่งเท่ากับว่าส่วนหนึ่งของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ยอมรับสตรีมากขึ้น

4. ส่งเสริมให้การศึกษาความรู้ การส่งเสริมการศึกษามีความรู้เฉพาะจะทำให้สตรีมีความสมรรถนะที่สูงขึ้น สามารถดำเนินการแก้ปัญหาให้แก่ชุมชนได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การมีแต่เพียงวุฒิการศึกษาที่เป็นทางการนั้นไม่เพียงพอ สตรีจะต้องมีความรู้ในด้านที่จำเป็นต่อการทำงานให้แก่ชุมชนอีกด้วย ซึ่งความรู้ตรงนี้เองที่ต้องได้มาจากการเรียนรู้ผ่านทางประสบการณ์โดยตรง

5. ส่งเสริมความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน การส่งเสริมการมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้านจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้สตรีได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับท้องถิ่น ที่มีลักษณะด้านเศรษฐกิจเป็นแบบที่พึ่งพา เกษตรกรรมเพราะในท้องถิ่นเช่นนี้ ความคาดหวังของชาวบ้านต่อผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ที่มุ่งหวังจะดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะอยู่ที่ความสามารถในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้านได้

6. ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนา ถ้าหากสภาพเศรษฐกิจของสังคมมีลักษณะพึ่งพาอุตสาหกรรมมาก รายได้ของคนในท้องถิ่นส่วนมากผูกโยงกับอุตสาหกรรม แนวทางการส่งเสริมที่มี

ความสำคัญแบบพิเศษก็คือ การส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาของสตรี เพราะในสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้ กิจกรรมทางเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยหลักที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นผู้แทนของเขาในการปกครองส่วนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง สามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทางได้แก่ ทางที่หนึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการและทางที่สองคือการมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ โดยการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการสามารถแบ่งการมีส่วนร่วมของผู้หญิงได้ออกเป็น 3 กลุ่มย่อยคือ (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2551)

1. กลุ่มอิสระ เป็นกลุ่มที่มีความสนใจทางการเมืองและประสงค์ที่จะทำงานการเมืองด้วยความจริงใจ มุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม

2. กลุ่มที่มีสายสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์อันดีกับนักการเมือง หรือฐานคะแนนเสียง และการได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มคนเหล่านี้เป็นสำคัญสามารถเปิดพื้นที่ทางการเมืองของผู้หญิงได้

3. กลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นเพียง ตัวแทน ในทางการเมืองในปัจจุบันจะพบกลุ่มผู้หญิงทำหน้าที่เป็นตัวแทน หรือ Nominee แทนบุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้ชาย พ่อ พี่ น้อง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถทำงานหน้าที่ในทางการเมืองได้ จึงต้องมีตัวแทนเพื่อทำหน้าที่หรือเพื่อรักษาพื้นที่ทางการเมืองแทนตน

การเมืองภาคพลเมืองเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างบทบาททางการเมืองของผู้หญิง สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการพระปกเกล้าควรให้ความสนใจกับกลุ่มผู้นำในภาคการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการ หรือเรียกกันว่าการเมืองภาคพลเมือง เนื่องจากสังเกตพบว่าในกลุ่มประชาคมมีผู้หญิงเข้าไปมีบทบาทจำนวนมาก อาทิ กรณีของสมัชชาสุขภาพที่มีผู้นำที่เป็นผู้หญิงจำนวนมาก และเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูง ดังนั้น ภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะภาควิชาการจึงต้องทำหน้าที่ในการเสริมสร้างโอกาสให้กลุ่มผู้นำสตรีสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เน้นว่าต้องการสร้างโอกาสเนื่องจากกลุ่มผู้นำสตรีเป็นเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงอยู่แล้ว สมาชิกสภาท้องถิ่นที่เป็นผู้หญิงส่วนใหญ่ก้าวมาจากการเป็นผู้นำของสตรีของกลุ่ม องค์กร หรือประชาคมในระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่ ดังนั้น การผลักดันให้เกิดการเมืองภาคพลเมืองก็จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนผู้หญิงให้เกิดมีบทบาททางการเมืองได้อีกวิธีหนึ่ง การเพิ่มคุณภาพสำคัญกว่าการเพิ่มเชิงปริมาณ ในเกือบทั่วโลกใช้วิธีการที่เรียกว่า โควตา ซึ่งเป็นการเลือกที่ปฏิบัติที่เป็นธรรม เพื่อเพิ่มจำนวนผู้หญิงในวงการการเมืองซึ่ง โควตาเหล่านี้เป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนว่าในการเมืองระดับชาติต้องมีสัดส่วนหรือจำนวนนักการเมืองผู้หญิงจำนวนเท่าใดและสำหรับกรณีของประเทศไทยหากเลือกใช้ระบบ โควตาก็จะทำให้จำนวนนักการเมืองเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ดังนั้น จึงต้องมีการขับเคลื่อนผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การขับเคลื่อนที่จะทำ
ให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมี 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การใช้สิทธิทางการเมืองและการมีพื้นที่ทาง
การเมือง 2) การเมืองภาคประชาชน ด้วยวิธีการขับเคลื่อนพื้นที่ทางการเมืองของผู้หญิงรูปแบบเดิมและมิติใหม่
การขับเคลื่อนพื้นที่ทางการเมืองของผู้หญิงรูปแบบเดิมมีดังนี้คือ

1. หากผู้หญิงมีความสนใจทางการเมืองเพิ่มขึ้น หรืออยากจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
เพิ่มขึ้นโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้งก็จะมากขึ้นด้วย ดังนั้น ในเบื้องต้นต้องให้ผู้หญิงมีความสนใจการเมือง
มากยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้เกิดการยอมรับและเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับผู้หญิง ต้องทำให้เป็นเรื่องผู้หญิง
เข้าสู่ความสนใจของสาธารณะและกลายเป็นกระแสของสังคม

3. รมรณรงค์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนบทบาทของผู้หญิงในทาง
การเมืองร่วมกัน อาทิ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน สำนักกิจการสตรี และ
สถาบันครอบครัว สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่ง
ประเทศไทย สมาคมพัฒนาสตรีไทย เป็นต้น

การขับเคลื่อนพื้นที่ทางการเมืองของผู้หญิงในมิติใหม่มีดังนี้คือ

1. การรณรงค์เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างและประโยชน์ที่จะได้รับเป็น การชี้ให้สาธารณะ
ชนเห็นว่าในการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือ การเลือกตั้งหากผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือ
การเลือกตั้ง หากผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วสังคมได้อะไร ครอบครัวได้อะไร ชุมชนได้อะไร และถ้าผู้หญิง
เข้าไปมีส่วนร่วมแล้วก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอะไรให้กับชุมชน สังคมท้องถิ่น และครอบครัว อย่างไร

2. การชักชวนผู้หญิงที่มีคุณสมบัติเหมาะสมลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นการชักชวนให้ผู้ที่
คุณสมบัติรับเลือกตั้งเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน

3. การพัฒนาศักยภาพ เป็นการให้องค์ความรู้ หรือชุดความรู้เกี่ยวกับการทำหน้าที่เป็น
ตัวแทนในทางการเมือง และเป็นการให้ชุดความรู้ในเชิงเทคนิคซึ่งเป็นประโยชน์ในการหาเสียง

4. การสร้างเครือข่ายในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เป็นการหาแนวร่วมในฐานะคณะและ
แนวร่วมในทางการเมืองกับกลุ่ม เยาวชน สตรี และอื่นๆ เพื่อให้ร่วมกันรณรงค์

4. สรุป

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการ
ในทางการเมืองมากขึ้นผู้หญิงควรจะใช้โอกาสนี้ได้พัฒนาตนเองพัฒนาศักยภาพบทบาทของผู้หญิงให้
เทียบเท่ากับผู้ชาย และควรพัฒนาทางด้านการศึกษา วิชาชีพประสบการณ์ การเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้
ทางสังคมให้มากขึ้นและสร้างองค์กรเครือข่ายของผู้หญิงให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นความสำคัญในการสร้าง

สังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดี ตระหนักและยอมรับถึงบทบาทสตรีในบริบทต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน สังคมไทยมีความเป็นธรรม ยุติธรรม โดยสตรีทุกกลุ่มมีโอกาส เข้าถึง และได้รับการศึกษาทุกระดับ มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการพัฒนา ศักยภาพด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมสตรีมีสุขภาพ สุขภาวะ มีความมั่นคงในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สตรีมีความมั่นใจ และมีศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ องค์กรและกลไกสตรีระดับต่างๆ มีความเข้มแข็ง เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรี

5. บรรณานุกรม

- กมลลา ชันทปราบ. (2535). **ผู้หญิงกับการมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2551). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิงในสตรีกับการเมือง: ความเป็นจริง พื้นที่ทางการเมืองและการขับเคลื่อน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมดาเพลส.
- โคทม อาริยา และคณะ. (2519). **สะท้อนสตรีไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเชชม.
- จิรติ ดิงค์ภักดิ์. (2530). **“แนวคิดเรื่องการพัฒนาสตรี” ใน สตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์และ การศึกษาวิจัยงานพัฒนาสตรี**. กรุงเทพฯ : คณะสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุไรรัตน์ จันทน์อารง. (2549). **“ผู้หญิงและการพัฒนา” ในรวมบทความประเด็นเรื่องสตรี**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยทางสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมทินี พงษ์เวช. (2541). **ผู้หญิงบนเส้นทางแห่งอำนาจและการตัดสินใจ**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545). **สตรีนิยม ขบวนการ และแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า. (2551). **สตรีกับการเมือง**. นนทบุรี : โรงพิมพ์ธรรมดาเพลส.